

Hoe gaan we weiden?

Dit artikel beschrijft de nieuwe mogelijkheden van beweiden, al dan niet ondersteund met technische middelen. Naast bestaande systemen in een nieuw jasje worden dankzij slimme technieken ook nieuwe systemen bruikbaar.

ing. Gertjan Holshof

(ASG – Animal Sciences Group van Wageningen UR, Lelystad)

WEIDEROBOT VOYAGER

Als de robot wordt gecombineerd met sensoren die de actuele hoeveelheid gras registreren, zou het systeem volautomatisch de draad kunnen verplaatsen wanneer het grasaanbod te laag wordt.

Foto: ASG

Dankzij de satelliet komen steeds meer gegevens beschikbaar over de actuele situatie op de weidepercelen. Hoewel de stap naar een dagelijkse voorspelling van de opbrengst en kwaliteit nog gemaakt moet worden, is het geen utopie dat dit in de toekomst tot de mogelijkheden behoort. De opgang van een mobiel melksysteem in welke vorm dan ook, maakt dat we minder afhankelijk worden van

een vaste plek om te melken. Hierdoor kunnen we over een grote oppervlakte weiden en hoeven de dieren niet allemaal in één koppel gehouden te worden. Het geeft tevens de mogelijkheid om op afstand te weiden of hoog- en laagproductieve dieren op percelen te weiden met een verschillende kwaliteit gras. Als de koeien individueel gevolgd/gestuurd kunnen worden, zijn de mogelijkheden nog groter. Een geavanceerd hekwerk op een goed verkaveld bedrijf maakt een veel betere

sturing al mogelijk. Een dergelijke sturing betekent uiteraard wel dat van alle percelen de actuele stand van zaken bekend moet zijn; er moet dus een goed registratie/managementsysteem voorhanden zijn.

Nieuwe manier van beweiden

Beweidingssystemen die in het verleden niet interessant waren vanwege de hoge arbeidsinzet, moeten in een ander licht worden gezien nu er een robotsysteem op de markt is (Lely) om een draad volledig automatisch te verplaatsen. In de huidige beweidingssystemen is het moment van inscharen vaak een compromis tussen gebruik maken van de optimale groeicapaciteit van het gras en beweiden met beperkte verliezen. Daarom wordt met name in de eerste helft van het groeiseizoen geadviseerd om in te scharen bij ongeveer 1.700 kg ds/ha. Vanaf 800-1.000 kg ds is de grasmat behoorlijk gesloten en zitten we in het traject van de hoogste (maximale) groeisnelheid per dag. Voor een efficiënte(re) productie zou het gras wel door kunnen groeien tot 3.000 kg ds in mei en juni en later in het seizoen tot 2.500 kg ds/ha. Beweiden bij een dergelijk grasaanbod zou echter tot relatief grote verliezen leiden door vertrapping en bevuilding met mest. Met een draad kan steeds een beperkte hoeveelheid van dit lange gras worden aangeboden, waardoor de koeien het nieuwe gras eigenlijk alleen opvreten en niet betreden. Het nadeel van grote vertrappingsverliezen is dan verdwenen. Wanneer de robot wordt gecombineerd met sensoren die de actuele hoeveelheid gras in de buurt van de draad registreren, zou het systeem volautomatisch kunnen werken en de draad kunnen verplaatsen wanneer het grasaanbod te laag wordt.

Bij een koppel van 50 koeien met een dagelijkse behoefte van 11 kg ds uit gras is per dag (aangenomen dat er weinig verliezen zijn) ongeveer 700 kg ds nodig. In het voorjaar kan dan op 1 hectare 5 dagen worden beweide, tegen 2,5 dagen wanneer bij 1.700 kg ds/ha zou worden ingeschaard. Uiteraard vergt het beweiden met dit robotsysteem enige vaardigheid. De percelen zullen erop afgesteld moeten zijn. Grote rechthoekige blokken voldoen het beste. Daarnaast moet ervaring worden opgedaan met het juiste moment van inscharen. In het voorjaar is het gras bij 3.500 kg ds/ha nog wel smakelijk, maar later in het seizoen zal eerder op ouderdom dan op opbrengst gestuurd moeten worden. Waarschijnlijk zal op dag 1 nog niet de maximale opbrengst moeten worden aangeboden, omdat het gras per dag, zeker in het voorjaar, nog behoorlijk bijgroeit.

Andere kijk op beweiden

Over beweiden in het algemeen en over de nieuwe systemen in het bijzonder wordt veel beweerd en geschreven. Helaas zijn harde cijfers over de voor- en nadelen van nieuwe systemen vaak niet bekend, doordat technisch beweidingsonderzoek de laatste jaren niet hoog op de agenda staat.

Toch wil dat niet zeggen dat de systemen geen toekomst hebben. In de praktijk zijn met of zonder onderbouwing veehouders tevreden met hun toegepaste systeem. Nieuwe inzichten en ontwikkelingen maken aanpassingen soms noodzakelijk. Precisie-landbouw ondersteund met technische middelen zou in de nabije toekomst gemakkelijk kunnen leiden tot weer een andere kijk op beweiden.

Voor de toekomst zijn dus nog vele varianten op bestaande systemen mogelijk die zelfs nog kunnen leiden tot een betere benutting. Onderzoek zal moeten uitwijzen of alle veranderingen ook verbeteringen zijn. Hoewel weiden maatschappelijk hoog gewaardeerd wordt, mag een slecht geventileerde en/of uitgeruste stal nooit een reden zijn om de koeien dan maar zo snel en zo lang mogelijk te weiden. In een moderne veehouderij moeten de dieren jaarrond onder optimale omstandigheden kunnen leven en produceren.

Oude systemen in nieuw jasje

In de vakliteratuur, boeken over weidebouw en handboeken komen we al jaren een paar beweidingssystemen tegen waarbij het uitgangspunt vaak een vierdaagse beweiding is, met al dan niet (veel) bijvoeren. Veehouders spreken dan over onbeperkt of beperkt weiden, waarmee de toegangstijd tot het perceel wordt bedoeld. Andere systemen die in het verleden wel werden toegepast maar minder populair waren, zijn: zomerstalvoeren, stripgrazen, rantsoenbeweiden en standweiden of een combinatie van genoemde systemen. Door veranderende inzichten in voeding en met name stikstofbenutting zijn de systemen in de loop der jaren aangepast. Vaak wordt echter alleen gestuurd op zoveel mogelijk gras in de koe te krijgen; de benutting (weinig verliezen) speelt slechts een kleine rol. Ten aanzien van efficiënt graslandgebruik zijn zeker betere resultaten te behalen.

Meer gebalanceerde rantsoenen en een geleidelijk aanbod van zowel eiwit als energie leiden naast andere overwegingen tot meer opstallen of in elk geval tot korter beweiden. Systemen als Siëstabeweiding, modern standweiden, Pure Graze systeem of wederom combinaties doen hun intrede. Zo zijn er bedrijven die de koeien versneld rondweiden. Op een perceel waar voor vier dagen gras staat, wordt één dag geweid en vervolgens wordt al omgeweid. Omdat er nog een 'rest' voor drie dagen is, kan al heel snel weer worden teruggekeerd.